

**Commentariorum ac disputationum, in tertiam partem divi
Thomae tomi quinque**

Priorum vigintisex Quaestionum eius Partis expositionem complectens

Suárez, Francisco

[Köln], 1617

Sectio quarta Quomodo proprietates humanæ seu creatæ dicantur de
Deo, seu Filio Dei in concreto.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-93775](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-93775)

*Hæretici
huius tem-
poris.
Eutyches*

fictiones, & similes non sunt veræ: Christus, in quantum homo, est Deus, est æternus, immensus, &c. Hæc est certa doctrina, quam hæretici huius temporis satis ignoranter negant: si tamen, vel ipsa significatio terminorum intelligatur, constat negari non posse, nisi incidendo in errorem Eutychetis: nam, si naturæ manent distinctæ post unionem, ut verè manent, non possunt attributa diuina & increata conuenire hominisatione naturæ: hoc autem per illam locutionem significatur, ut etiam ex dialectica constat: sunt ergo illæ locutiones falsæ in proprio sensu: an verò in aliquo improprio possint ad verum sensum reuocari, dicemus circa articulum 11. D. Thomæ.

SECTIO IV.

Quomodo proprietates humane seu create dicantur de Deo seu Filio Dei in concreto.

Solum hic modus loquendi nobis superest explicandus quod breuiter fieri potest, colligendo generales regulas ex principio posito in sectione prima, sicut in alijs fecimus.

1. Regula

Dico ergo primò. Homo, & quidquid essentialiter de homine dicitur absoluta & substantiali predicatione verè & propriè dici potest de Deo, & Filio Dei: & idem intelligendum est de omnibus predicatis, quæ simpliciter dici possunt de hoc homine Christo, ratione humane naturæ. Tota conclusio est certa, & in re ipsa continet doctrinam fidei: nam, quod Deus seu Verbum verè sit & dicatur homo, articulus est fidei, sepe in superioribus probatus, de quo plura statim dicemus in artic. 1. & hinc euidenter sequitur, essentialia predicata hominis eodem modo dici posse de Deo, quia, cui conuenit esse hominem, necesse est, ut etiam conueniant omnia, quæ sunt de essentia hominis: & hinc etiam fit, ut actiones & passionis talis hominis de Deo verè predicentur: quomodo dicitur Actor. 20. Deus redemisse Ecclesiam sanguine suo, & 1. ad Corinth. 2. Dominus gloriæ dicitur crucifixus, & Psal. 67. dicitur Deus ascendisse in altum, quod ad Ephes. 4. de Christo explicatur, & Baruch. 3. Post hæc in terra visus est, & cum hominibus conuersatus est. Concilia, & Patres satis in superioribus citati sunt. Et ratio est eadem, quia, cum sit idem suppositum subsistens in utraq; natura, de illo absolute dici possunt, quæ ratione veriusque naturæ illi conueniunt, etiam si hominibus ab utraq; natura sumptis significetur. Solum est in hac regula obseruandum, sermonem in ea esse tantum de illis predicatis, quæ præcisè conueniunt homini ratione humane naturæ, ita ut non inuoluant imperfectionem suppositi creati, nam de his alia ratio est, ut statim dicetur.

Obiect.

Sed contra, nam sequitur, simul dici de Christo predicata opposita, ut esse corporeum & incorporeum, mortalem & immortalem: consequens videtur falsum, nam inde facile possunt inferri contradictoria, si enim est incorporeus: ergo non est corporeus. Propter hoc dicunt quidam, hæc predicata, quæ videntur priuationem inuoluere, non esse simpliciter dicenda de Christo, sed cum additione, scilicet, Christus est incorporeus secundum diuinitatem. Ita significat D. Thomas art. 8. ad secundum. Sed intelligendum est, illud esse prudens consilium ad tollendam ambiguitatem: alioqui enim constaret, locutiones illas simpliciter esse in Concilijs vtitas, ut in Chalced. act. 1. vbi Nazianz. citatur, & VI. Synod. Act. 11. & 18. & in Leone Pap. & alijs Patribus supradictis, qui frequenter Christo tribuunt hæc opposita predicata, & in ipsorum coniunctione satis explicant verum sensum, scilicet, secundum diuersas naturas Christo tribui, & ideo nec verè esse opposita, neque ex illis contradictionem inferri: tum quia illi termini, qui videtur priuatiui, usurpantur à nobis ad significandas positivas perfectiones diuinitatis; tum etiam, quia, licet secundum vnā naturam

*D. Thom.
Respons.*

*Con. Chal.
Nazian.
VI. Synod.
Leo Pap.*

A affirmetur priuatio, non potest inde inferri negatio simpliciter, quia omnia destruit, atque ad eodē significat, secundum nullam naturam tale predicatum huic supposito conuenire.

Dico secundò. Hæc predicata dicuntur de Deo absolute, non cum reduplicatione diuinitatis, quia non, in quantum Deus, est homo. Hæc est certa, ut in sectione præcedenti in simili propositione satis dictum est. Et in præsentī est hoc euidentius, quia nec ratione diuinæ naturæ, nec ratione ipsius suppositi diuini, ut sic, conuenit Deo, ut sit homo, & consequenter neque aliæ proprietates, vel actiones hominis. Sed contra, nam verè dicitur Christus, in quantum Deus, mereri, & satisfacere pro nobis, quāquā hæc predicata, & similia, non conueniant Christo, nisi, mediante humana natura. Circa hanc obiectionem aduertendum est, quædam esse predicata, quæ non possunt quidem conuenire Deo secundum se, quia requirunt naturam finitam, & quæ superiorem aliquam voluntatem recognoscat, ut sunt orare, mereri, satisfacere, possunt tamē illi conuenire, ut lib sit in natura humana: & ideo absolute & simpliciter non possunt talia predicata dici de Deo cum reduplicatione solius diuinitatis, ut non verè dicitur Christus orare, in quantum Deus, sed in quantum homo: habent tamen interdum huiusmodi predicata perfectionem aliquā Christo, ratione diuini suppositi, quam sine illo habere non possunt in supposito creato, ut, quod meritum sit infinitum, & satisfactio de rigore iustitiæ: & hæc predicata propriè dicuntur de Christo cum reduplicatione diuinitatis, non solius, sed cum coniunctione humanitatis. Et hoc modo verè dicitur Christus meruisse, & satisfecisse, ut De⁹ homo, quia operatio meritoria erat humanitatis, valor autem & iustitia potissimè erat ex diuino supposito, ut latè super⁹ disputatione 4. diximus, quæ doctrina consentanea est Cyrillo, episc. ad Acacium, quæ refertur in Concil. Ephes. tom. 5. cap. 7. vbi triplicia attributa Christi distinguuntur: quædam, quæ illi conueniunt ratione diuinitatis, alia ratione humanitatis, alia ratione vtriusque. Exemplum est de attributo seu predicato mediatoris, quod perfectè conuenit Christo, in quantum est Deus homo, quia neq; sola humanitas in persona creata, nec sola persona diuina sine humanitate sufficeret ad constituendum nobis perfectum mediatorem, & redemptorem; ut ex dictis in eadem 4. disputatione constat: & ex August. in Enchirid. cap. 108. & homil. de centum ouibus cap. 12. Fulgen. de Fide ad Petrum cap. 2. Basil. in Psal. 48. & Cyril. lib. 12. Thesaur. ca. 10. & plura afferemus infra, quæ 26.

Dico tertio. Predicata concreta, ab humanitate sumpta, non solum dicuntur de Deo absolute, sed etiam denominatiue. Est certa conclusio, quia non solum dicitur Deus homo, sed humanatus, sicut dicitur incarnatus. Et ratio est, quia in Christo suppositum, quod est homo, non constituitur simpliciter in suo esse per humanitatem, sed supponitur constitutum, & per humanitatem sibi vnitam constituitur in esse hominis: suppositum autem, quod supponitur alicui formæ vel naturæ, quæ illi postea vnitur, non solum absolute, sed etiam denominatiue potest à tali forma denominari: sed hæc conclusio latius explicabitur art. 11. dubitat. 3. pender enim ex ibi dicendis.

Dico ergo quarto. Quædam sunt predicata, quæ ita conueniunt homini, ut requirant suppositum creatum, & hæc nec Christo, nec Verbo, aut Deo possunt vere attribui. Hæc regula est de fide, cum fides doceat, tale suppositum creatum, non esse in Christo. Exemplum est, v. g. si dicatur purus homo, ibi enim excluditur diuinum suppositum. Sic dixit Cyrillus, lib. cont. Theod. relatus in V. Synod. col. lat. 5. Neque enim erat homo simpliciter, sed in specie humanæ, qui est ex Deo Patre, Deus Verbum. Non enim est sensus

sentus, Christum non posse absolute & simpliciter hominem appellari, sed non posse dici, hominem simpliciter, ita ut illud simpliciter, sit pars predicati, & idem significet, quod purus vel nudus homo. Simile est hoc predicatum, esse peccabilem, de quo supra dictum est, item hoc, esse Filium adoptivum, esse alium a Deo, & similia, de quibus in sequentibus dicemus: nam interdum difficile est discernere huiusmodi predicata. Illud verò in uniuersum obseruandum est, quandoque significatio est ambigua, & in uno sensu potest predicatum habere dictam significationem, & inducere errorem, quamuis in alio possit efficere verum sensum, non esse simpliciter asserendum sine sufficienti explicatione, ut vitetur scandalum, & erroris periculum. Et ex hac regula intelligitur alia, quæ à multis assignari solet, scilicet, ea predicata, quæ conueniunt homini, & repugnant personæ diuinæ, non posse de Deo, aut Christo affirmari: huiusmodi enim predicata non sunt talia, nisi quæ inuoluunt suppositum creatum, quæ dicuntur repugnare personæ diuinæ, non solum, quia non possunt illi conuenire secundum propriam naturam suam, hoc enim modo omnia predicata creatæ repugnant personæ diuinæ: sed quia non possunt illi conuenire, etiam in assumpta natura, quia non potest persona diuina fieri persona creatæ, etiam si in natura creatæ subsistat. Et hinc ulterius colligo, hæc predicata, quæ hanc imperfectionem inuoluunt, non posse dici de Christo, etiam cum reduplicatio humanitatis, quia nec in quantum homo, est persona creatæ, nec purus homo, nec Filius adoptivus, ut infra dicetur. Quod tamen limitandum est, nisi addendo talem determinationem, ita limitetur significatio aut suppositio terminorum, ut iam nõ requiratur suppositum creatum ad talem propositionem verificandam, ut contingit in hac, *Christus, in quantum homo, incepit esse*, & in alijs similibus, ut circa articulos D. Thomæ magis explicabimus, & soluimus nonnullas difficultates occurrentes.

Vnum solum superest hic dubium necessarium expediendum, quia multa ex supra dictis ab illo pendet, scilicet, an, quidquid simpliciter dicitur de Christo, possit etiam simpliciter dici de Verbo, aut Filio Dei. Et ratio dubij est, quia in omnibus supra dictis semper hoc supponi videtur, quia est idem suppositum. In contrarium verò est, quia Christus significat totum compositum ex duabus naturis, ut passim ex Damasc. & Cyrilo constat, & sæpe in superioribus diximus: Verbum autem, vel Deus, non dicitur huiusmodi compositum, sed tantum personam Verbi secundum se, aliquid ergo dici poterit de Christo ratione suæ compositionis, quod non possit dici de Verbo: ut hoc ipsum, esse personam compositam, constare ex diuinitate & humanitate, esse terminum resultantem ex vnione duarum naturarum in vna persona, & similia. Respondetur, hoc dubium ex regulis dialecticorum definiendum esse. Dicunt enim illi, subiecta frequentius stare materialiter, interduum verò definiri à predicatis, ut stent formaliter, quia ipsa ratio predicati hoc ex propria significatione requirit, ut, cum dicitur calidum esse dulce, materialiter stat subiectum. Si verò dicas, calidum esse terminum alterationis, stabit formaliter, neque enim suppositum ipsum est terminus alterationis, neque illi materialiter sumpto, hoc verè tribui potest, sed tantum ut subest calori, seu potius composito ex subiecto & calore. Sic ergo dicendum est, regulariter loquendo, predicata, quæ simpliciter dicuntur de Christo, dici etiam de Verbo, quia subiectum illud stat materialiter pro supposito: interdum verò ratione predicati determinari, ut stet pro toto composito, ut sic: tunc predicatum non communicatur Verbo, quia variatur suppositio, & appellatio terminorum, & huiusmodi sunt illa predicata, quæ in ratione dubitandi sunt adducta, & si quæ fortasse sunt

similia. Et hæc notanda sunt pro his, quæ circa articulos D. Thomæ dicemus, ad quorum explicationem iam accedere oportet, & ex generalibus regulis assignatis, de singulis propositionibus ferre iudiciū.

ARTICVLVS I.

Verum hæc sit vera, Deus est homo.

Ad primum sic proceditur. Videtur, quod hæc sit falsa, Deus est homo. Omnis enim propositio affirmatiua in materia remota est falsa. Sed hæc propositio, Deus est homo, est in materia remota, quia forma significat per subiectum & predicatum, sunt maxime distantes. Cum ergo propositio predicta sit affirmatiua, videtur, quod sit falsa.

2. Præterea, Magis conueniunt tres personæ diuinæ ad inuicem, quam humana natura & diuina. Sed in mysterio Trinitatis vna persona non predicatur de alia: non enim dicimus, quod pater est Filius, vel è contrario. Ergo videtur, quod nec humana natura possit predicari de Deo, ut dicatur, quod Deus est homo.

3. Præterea, Athanasius dicitur quod sicut anima & caro vnus est homo, ita Deus & homo, vnus est Christus. Sed hæc est falsa, anima est corpus: ergo etiam hæc est falsa, Deus est homo.

4. Præterea, Sicut in prima parte habitum est, & quod predicatur de Deo non relatiue, sed absolute, conuenit toti Trinitati & singulis personis. Sed hoc nomen, homo, non est relatiuum, sed absolutum. Si ergo verè predicatur de Deo, sequeretur, quod tota Trinitas & qualibet persona sit homo, quod patet esse falsum.

Sed contra est, quod dicitur Philip. 2. Qui, cum in forma Dei esset, exinaniuit semetipsum, formam serui accipiens, in similitudinem hominum factus, & habitu inuentus ut homo. Et sic ille, qui est in forma Dei est homo: sed ille, qui est in forma Dei, est Deus. Ergo Deus est homo.

Respondetur dicendum, quod ista propositio, Deus est homo, ab omnibus Christianis conceditur, non tamen ab omnibus secundum eandem rationem. Quidam enim hanc propositionem concedunt, non secundum propriam acceptionem horum terminorum. Nam Manichei Verbum Dei dicunt esse hominem, non quidem verum, sed similitudinarium, inquitum dicunt. Filium Dei corpus phantasticum assumpsisse, ut sic dicatur Deus homo, sicut cuprum figuratum dicitur homo, quia habet similitudinem hominis. Similiter etiam illi, qui posuerunt, quod in Christo anima & corpus non fuerunt vnita, non possunt dicere, quod Deus sit verus homo, sed quod dicatur homo figuratiue ratione partium. Sed vtraque harum opinionum supra improbata est. Alij verò de conuerso ponunt veritatem ex parte hominis, sed negant veritatem ex parte Dei. Dicunt enim Christum, qui est Deus & homo, esse Deum, non naturaliter, sed participatiue, scilicet, per gratiam, sicut & omnes sancti viri dicuntur Dei, excellentius tamen Christus, propter gratiam abundantiorum. Et secundum hoc, cum dicitur, Deus est homo, ly Deus, non supponit verum & naturalem Deum. Et hæc est heresis Photini, quæ supra improbata est. Alij verò concedunt hanc propositionem cum veritate vtriusque termini, ponentes Christum & verum Deum esse, & verum hominem, sed tamen veritatem predicationis non saluant. Dicunt enim, quod homo predicatur de Deo per quandam coniunctionem, vel dignitatis, vel autoritatis, vel etiam affectionis aut inhabitationis. Et sic posuit Nestorius, Deum hominem esse, ut per hoc nihil aliud significetur, quam quod Deus est homini coniunctus tali coniunctione, quod homo inhabitetur a Deo, & vnatur ei secundum affectum, & secundum participationem

An quidam
quid simp-
pliciter di-
citur de
Christo, di-
catur de
Verbo.
Damasc.
Cyril.